

Peter Tomaž Dobrila je inženir elektrotehnike – računalništva in glasbenik, ki se osredotoča na kreativno rabo novih tehnologij. Predstavljal, prikazoval in predaval je širom sveta. Je član Evropske akademije za digitalne medije (EADiM). Leta 1996 je soustanovil Multimedijški Center KIBLA (MMC KIBLA) v Mariboru in bil njegov vodja in predsednik. Leta 2008 je ustanovil in bil predsednik Znanstveno-raziskovalnega združenja za umetnost, kulturne in izobraževalne programe in tehnologijo EPEKA, ki je prvo v Sloveniji pridobilo status socialnega podjetja. Je soiniciator in soavtor zmagovite kandidature Maribora s partnerskimi mesti za Evropsko prestolnico kulture 2012, soiniciator Ljubljana 2010 – Svetovna prestolnica knjige (UNESCO) in soiniciator Maribor 2013 – Evropska prestolnica mladih. V letih 2009 in 2010 je bil zaposlen na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije kot generalni direktor Direktorata za umetnost. Leta 2010 je soustanovil Društvo za sodobno umetnost X-OP. Leta 2011 je sokuriral razstavo Sodobna umetnost iz Slovenije v Evropski centralni banki v Frankfurtu, Nemčija. Leta 2012 je bil komisar predstavitve Slovenije na 13. mednarodni razstavi arhitekture v Benetkah – La Biennale di Venezia, Italija. Leta 2014 je ustanovil Združenje za umetnost in avdio-vizualno produkcijo KODA MODRO in je njegov predsednik. Leta 2015 je bil zaposlen na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije v kabinetu ministrice. Od leta 2016 ima (spet) samostojni status umetnika kot producent in intermedijški umetnik in dela na številnih projektih. Izdal je dve samostojni kaseti, *Te čudovite Margine* in *Missa*, ter bil uvrščen na 2 albuma *Ex-Yu elektronika*, deluje z različnimi glasbeniki in skupinami, med drugim z Markom Brecljem in Byzantine Cadillac, koncertira doma in v tujini. Prav tako igra na zgoščenci *Cameron Bobro: Bethel, California*.

Peter Tomaž Dobrila
VZORČENJA – VZNEBOVZETJE
22. 3.–6. 4. 2021

artKIT, Glavni trg 14, Maribor
Odrpto od ponedeljka do petka, od 16. do 20. ure, v soboto od 10. do 14. ure.

Peter Tomaž Dobrila

VZORČENJA – VZNEBOVZETJE

22. 3.–6. 4. 2021

artKIT

Razstava je posvečena 80. obletnici aprilske vojne, napada na Kraljevino Jugoslavijo, 6. aprila 1941, in okupacije Maribora, 7. aprila 1941, ter začetka vstaje in dneva upora proti okupatorju, 29. aprila 1941.

Čeprav zveni težko, je Slava Mizin (skupini Modri nosovi / Blue Noses in Sibkon iz Rusije) spisala: »Achtung! Achtung!

Vse vabim k novemu projektu mojega prijatelja, kustosa centra Kibla v mestu Maribor, ki je v Sloveniji na meji z Avstrijo, Petra Tomaža Dobrile:

Plod Matere Zemlje in Očeta Kozmosa.

Zemljevid letališč v sodobni Evropi, poimenovan po nacističnih zločincih, ki so se rodili ali operirali v teh krajih. Sodelujete lahko pri načrtovanju letališča (posebna pripoved o arijskih porno in sicer nadarjenih ljudeh v prometnih vozliščih in mestih množične logistične službe), logistiki ali ostrih kritikah obstoja in dehumanizacije.

Na splošno se moramo pripraviti na novo globalnost – prestrašiti (pritegniti) nacionalizem in domoljubje razsvetljene Evrope, ki še ni postala razsvetljena.«

A tako se je odvijalo. Z zaznavanjem in povabilom. Iskanjem in prošnjo. Sprehodi in čakani. V nekem trenutku se je poklopilo. Ustvarjena stvar. Spomini, simboli, pomeni, misli, videnja in predstave, slišanja in govorjenja, spremljanja in pospravljanja, včasih vonj prašnih delcev, ki preraščajo cvetove in svetove, da bi jih ne pozabili, ko se odkrijemo ponoči in pokrijemo čez dan, ponudimo dlan in okusimo ... nekaj. Se zazdi, da obstajajo zidovi, da so meje zato, da nas povezujejo, da so poti, ki nas razhajajo in spajajo. Najboljše poti so povsod.

Tudi tiste obstajajo, ki zrak prinašajo, ki plazove sprejemajo, ki vode upočasnjujejo. Se gibljemo po njih in kopljemo. Sebe in nas. Zato letališča, zato Evropa, zato Maribor, Glavni trg, stari Rotovž. Center. Epi-center. Karne-val. Meso v embalaži. Koliko tehta? 20 kg, brez kosti. Zavijem? Parada – maškarada. Kostumi, scene, parfumi, stiske, oblike, obravnave, za splošne uporabe, primerno za vse starosti in spole, zlasti moške. Zamolčano ni spregledano, preskočeno ni zapostavljeno, prikazano je sestavljeno. Vzorčeno. Analogno. Kot potujemo. Na vse smeri. Ne sprašujemo o cilju, hm, ciljnih. Bi bilo preenostavno. Kaj pa skloni?

Poskusimo. Vseh šest. Od imenovalnika do orodnika. Orodje ima ime. »Instrumental« rečemo. Baje je zadnji. Instrument je na koncu. Žival. Ime je prvo. Saj, a izginja že desetletja. A me. Meni. Ne pridemo daleč, lahko pa globoko. In široko. Kam vodimo, je vprašanje za vsakogar. Posebej. Ni splošno in ne sprejema enoznačnega odgovora, je hkrati palimpsest in kalejdoskop. Nalaga in odkriva. Čira-čara. Prikriva in odkriva tisto, kar zmoremo in vemo. Kar odstremo. Postavimo v kontekst lastnih zaznav, v domeno resničnosti, ki se muza in sipa skozi prste. Pesek. Prah. Delci in celote. Kontinenti – celine. Države – nacije. Ljudje. Znanje in vedenje.

Dve leti je trajalo raziskovanje tematike in preizpraševanje posameznih točk ter vzpostavljanje njihove medsebojne soodvisnosti. Ko je bila osnova leta 2020 nared, sem številne ljudi sem povabil k sodelovanju pri načrtovanju letališč in logistiki ali kritiki obstoja in dehumanizacije, nacionalizma in domoljubja razsvetljene Evrope, ki se še ni razsvetlila. Z deli so se odzvali **Slava Mizin** (skupini **Modri nosovi / Blue Noses Group** in **Sibkon Group**) z deloma *Totaletališče* in *Letališče Atene*, nato skupaj z **Mikhailom Mizinom** še *Letališče Maribor* in *Pristanišče zrakoplovov Istanbul (Kolos Istanbula) na Bosporju*, leta 2021 pa **Raša Dragoljub Todosijević** (slika *Depresivna ali nova abstrakcija*), **Vladimir Kopicl** (besedili *Kdor prvi vrže kamen, s tem ni izpolnil norme za Olimpijado v Tokiju* in *Kdor sanja električne ovce, mu ni treba prvemu postati posthuman*) in **Pierre Tol** (video *Stalno ponavljajoča se nočna mora*). Nastala je integrirana postavitev, ki jo dopolnjuje, osmišljuje in postavlja v zgodovinski kontekst izbrano dokumentarno gradivo, ki so ga prijazno posredovali iz **Muzeja narodne osvoboditve Maribor** in **Muzeja novejšje zgodovine Slovenije**. Hvala vsem.

Peter Tomaž Dobrila sem vnesel zemljevid Vznebovzetje, nastal iz vzorčenja historiografij posameznih držav in prepletajočih se zgodovinskih dejstev. Morske zvezde (znanstveno ime Asteroida) so razred iglokožcev, ki zajema okoli 1500 vrst. Imajo značilno zvezdasto somerno in sploščeno telo s petimi ali več kraki. Večina morskih zvezd lahko obnovi manjkajoče krake, ki jih v obrambi odvržejo med napadom plenilca. Življenjski krog morskih zvezd je dokaj zapleten in vključuje tako spolni kot nespolni način razmnoževanja. Zaradi izjemnih regeneracijskih sposobnosti so predmet raziskav na področju tkivnega inženirstva, jajčeca pa so primerna za raziskave osnovnih procesov razmnoževanja in razvoja.

Morski zvezdi znanstveno ne znajo dokazati starosti. Prve morske zvezde so se verjetno pojavile v obdobju ordovicija (druga perioda paleozoika, za kambrijem, ki se je končal pred 490 milijoni let in pred silurjem, ki se je začel pred 438 milijoni let). Živali so živele le v morju; značilne so alge, iz katerih so nastali grebeni, ter prve ribe, vendar so fosili morskih zvezd razmeroma maloštevilni, saj njihov ohlapno organiziran notranji skelet hitro razpade na več delov.¹

Človek je star 1 milijon let. Sestavljanje vzporednih zgodb, povezovanje sedanosti s preteklostjo, sodobnosti z zgodovino je ne samo oziranje preko ramen, ampak tudi sprehod skozi aktualnost s pogledom zazrtim naprej. V prihodnost. Strumno in pogumno. Z občutenjem današnjega, včerajšnjega in jutrišnjega. Zavedajoč se preteklosti. V vzporednicah med umetniškimi deli in dokumentarnim gradivom se spletajo povezave med kulturami, ki ob uporabi različnih simbolov, a v podobnih ikonografijah, scenah in scenarijih z uniformiranjem izvajajo predstave unificiranja ljudi, da bi sledili enemu cilju: podjarmljanju množic in manipuliranju z njimi, da bi bili pripravljene na učenje drugega. Pripravljani ubiti. Izseliti. Izstradati. Izbrisati. Zavzeti. Prevladati. Nadvladati. Postati glavni. Ostati edini. Sami.

»Glavni trg v Mariboru je osrednji mariborski trg. Prvič se omenja leta 1315. Na Glavnem trgu se je vse do srednjega veka pa do prve polovice 20. stoletja odvijala živahna trgovska dejavnost. Na sredini trga stoji Marijino znamenje (kužno znamenje), ki je bilo postavljeno leta 1743 na mestu starejšega iz leta 1681. Izdelal ga je Jožef Straub po naročilu mariborskih meščanov v zahvalo za prenehanje kuge v mestu. Mestna hiša ali Rotovž je bila zgrajena leta 1515. Sedanjo renesančno obliko je dobila med letoma 1563 in 1565. Dne 17. novembra leta 1929 je letalo D-974 Raab-Katzenstein KL.1 Schwalbe ob izvajanju akrobacij trčilo v dimnik hiše in strmoglavilo na Glavnem trgu, pri tem sta se smrtno ponesrečila tajnik aerokluba Naša krila Ivo Šestan in tovarniški pilot

Hans Müller. Glavni trg lijakasto prehaja v Koroško cesto. Ta s svojo parcelacijo in ohranjenimi hišami predstavlja urbano jedro Maribora.«²

»Leta 1515 so na današnjem Glavnem trgu zgradili poznogotski Rotovž, ki so ga italijanski mojstri med letoma 1563 in 1565 renesančno prezidali. Iz tega časa izvira tudi balkon (loggia), okrašen z reliefom, na katerem je upodobljen mestni grb, obdan z dvema levoma in letnico 1565. Fasada je členjena s pilastri. Nad vhodnim delom stoji baročni stolpič s čebulasto streho, o katerega gradnji pripoveduje zgodba: 'Naročnik je dal stolp zgraditi gradbenemu mojstru, a namenil mu je pre-malo zlatnikov; iz jeze ta stolpa ni zgradil v sredini.' Stavbo so sredi 19. stoletja poznoklasicistično predelali, v letih od 1952 do 1954 pa obnovili v prvotni podobi. Posebej zanimiva je baročna dvorana, ki jo je s stropnimi štukaturami opremil A. Quadrio. Danes služi za poroke in županove sprejeme.«³

Danes tukaj, v pritličju mariborskega Rotovža gostuje prostor za umetnost artKIT. Tudi on ima svojo zgodovino, nastal je leta 2001, torej pred 20. leti. Mednaroden in interkulturen, dovteten in interdisciplinaren, sprejemljiv in odprt za številne zamisli in ustvarjalne prakse umetnic in umetnikov iz Maribora, Slovenije, Evrope in sveta. Je prizorišče dogodkov, razstav, koncertov, literarnih večerov, performansov, festivalov, včasih pa tudi podpora drugim organizacijam in institucijam pri izvedbi njihovih projektov. Je tudi informacijsko vozlišče, točka s prostim dostopom do spleta in Galerija na Glavnem trgu. Referenčna. Umetnost na in v mestu. V središču. Epicentru.

Zato se je bilo lotiti postavitve tovrstne tematike v takšen prostor izjemna vzpodbuda in poseben izziv. Peza časa, prostora in mesta, situacija v svetu in pri nas, v Mariboru je sestavljala mozaik intermedijske postavitve, ki izhaja iz zemljevida Evrope in regije in spleta zgodbe. Dolge in kratke. Eseje in reportaže. Dejstva in razmisleke. Romane in drame. V takšni konfiguraciji se sestavljajo posamezna dela. Realno in imaginarno, konkretno in abstraktno, s sliko, skulpturo, fotografijo, interaktivno spletno aplikacijo, besedo, videom, simbolom in zastavo. Zakaj zastava, ni najboljšje vprašanje, vprašati se moramo, »čemu?« Seveda, je eden najrepresntativnejših prostorov v Mariboru, osrednji in mogočen zunaj in spoštljiv znotraj, ki ponosno nosi svojo patino. In je bil in bo svojevrsten simbol centra. Glavni trg z Rotovžem.

Letališča so simboli premikanja in potovanja, odletanja in priletanja, poti in spoznanj. So tudi točke identifikacije. Poimenovanja letališč so ena teh. Vzleti in pristajanja nacije. Odhodi in prihodi. Poslavljanja in srečanja. Imena so bila, so in bodo. Priimki tudi. Kako bi lahko resničnost poimenovali z drugim imenom, če ne bi bila tukaj in zdaj? Vzpodbuda in prisila hkrati. Nič ni tako pomembno, da ne bi ostali ravnodušni. In to nas gradi, sestavlja, dela in pojasnjuje. Nova realnost je nova globalnost. Ustvarjena stvar. *Plod Matere Zemlje in Očeta Kozmosa*. Spomini, simboli, pomeni, misli, videnja in predstave, slišanja in govorjenja, spremljanja in pospravljanja, včasih vonj prašnih delcev, ki preraščajo cvetove in svetove – da ne pozabimo! Ne glavnega trga ne osrednjega rotovža, ampak sami sebe. Od kod prihajamo in kam gremo.

¹ Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Morske_zvezde, 22. 3. 2021

² Vir: https://sl.wikipedia.org/wiki/Glavni_trg_Maribor, 22. 3. 2021

³ Vir: <https://www.visitmaribor.si/si/kaj-poceti/znamenitosti/4982->, 22. 3. 2021